

Цената на личния преход

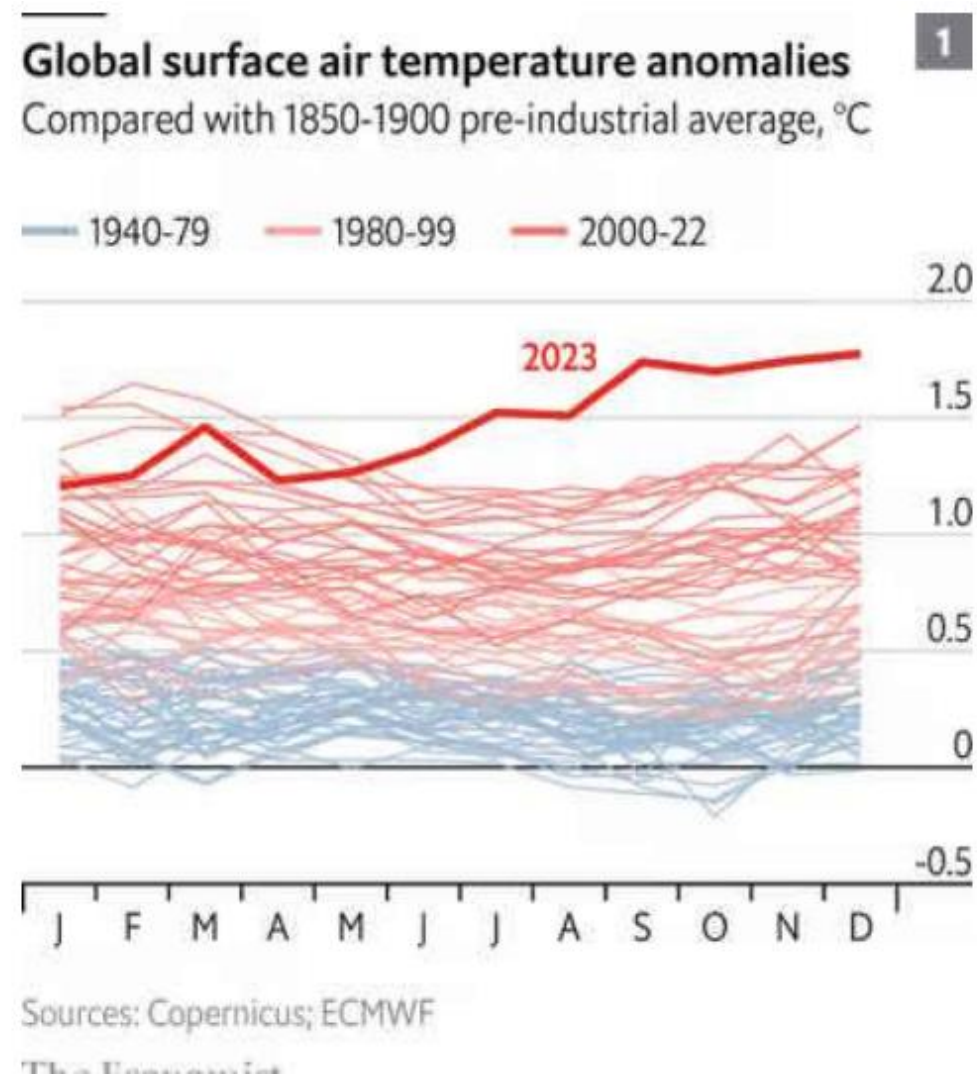
Инвестиции и индустриална политика като основа на икономическия модел на Европа в 21-ви век

Атанас Пеканов

Вицепремиер на Република България 2021 - 2023
Икономист@WIFO

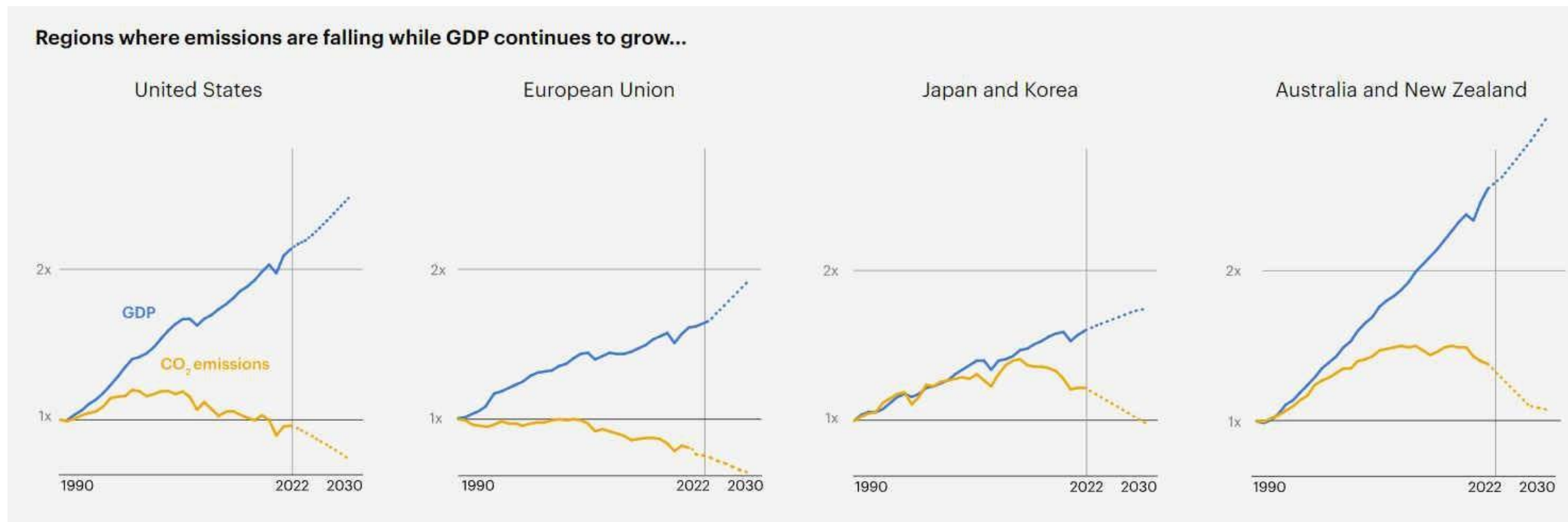
Климатичните промени не могат да бъдат игнорирани

- Климатичните промени стават все по-сериозни. Климатичните промени и техните ефекти могат да бъдат управлявани, но все още не правим достатъчно
- **Цената на бездействието е без съмнение най-висока – тя ще бъде понесена от всички поколения в близкото бъдеще**
- Борбата с климатичните промени и намаляването на емисиите **не означава загуба на икономическо благосъстояние**
- Зелената енергия е ключова за трансформацията. Тя обаче **не създава достатъчно нови работни места в сегашната си форма**
- За да се случи зелената трансформация, Европа трябва **да инвестира, да строи и да произвежда в стратегически сектори на бъдещето, които ще я направят автономна**

Преходът и икономическият растеж могат да вървят заедно...

- **Намаляването на емисиите не означава нисък икономически растеж и унищожение на работни места!**

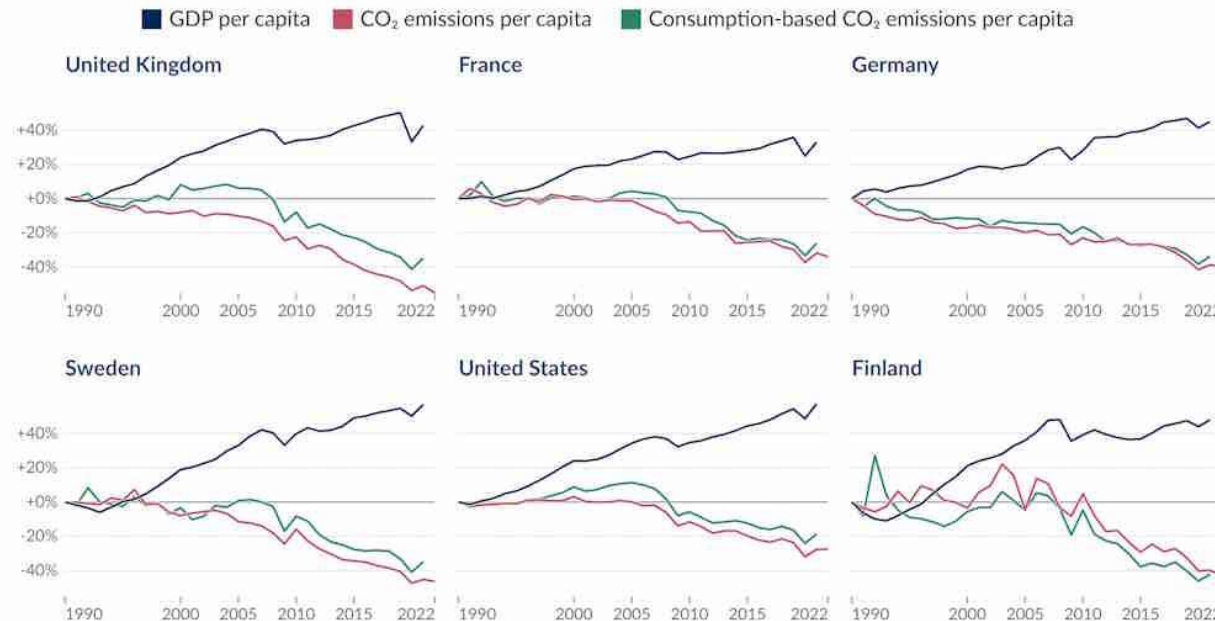

...и намаляването на емисиите не се дължи на преместване на производството извън Европа

Change in per capita CO₂ emissions and GDP

Our World in Data

Consumption-based emissions¹ include those from fossil fuels and industry². Land-use change emissions are not included.

Data source: World Bank (2023); Global Carbon Budget (2023); Population based on various sources (2023)

Note: GDP figures are adjusted for inflation.

OurWorldInData.org/co2-and-greenhouse-gas-emissions | CC BY

1. Consumption-based emissions: Consumption-based emissions are national or regional emissions that have been adjusted for trade. They are calculated as domestic (or 'production-based' emissions) emissions minus the emissions generated in the production of goods and services that are exported to other countries or regions, plus emissions from the production of goods and services that are imported. Consumption-based emissions = Production-based - Exported + Imported emissions

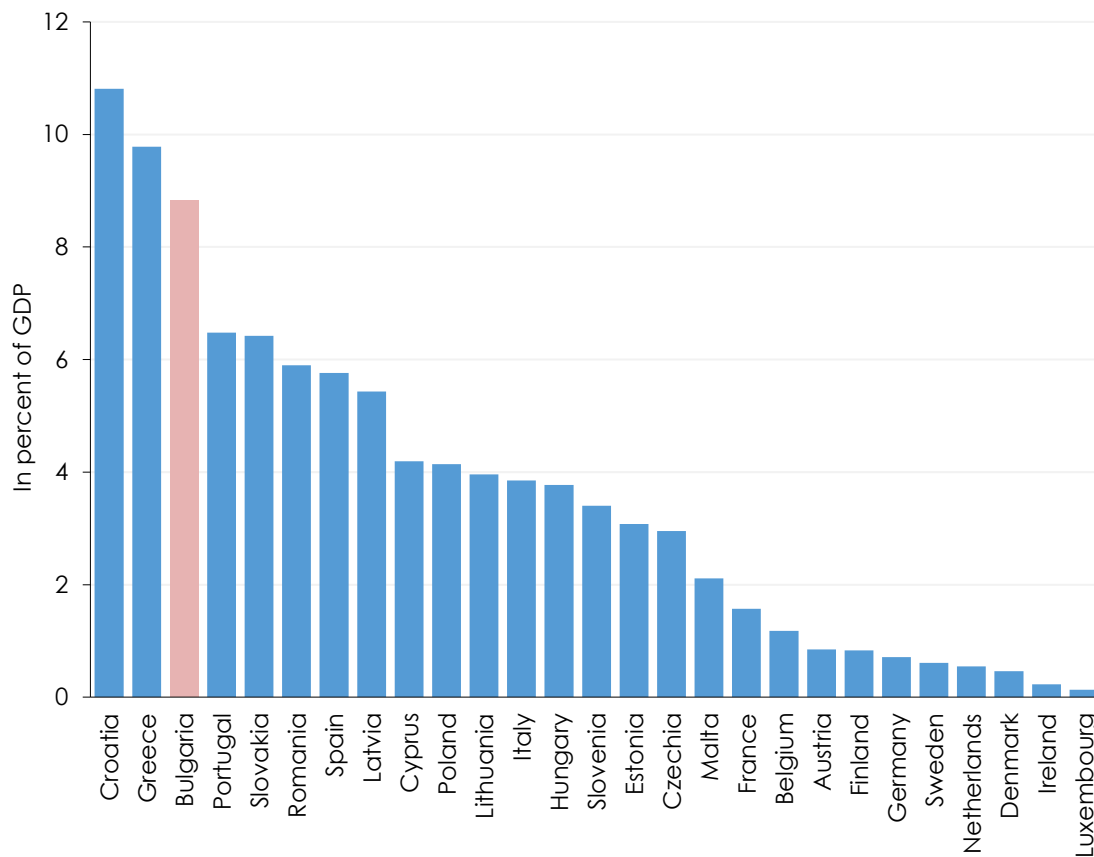
2. Fossil emissions: Fossil emissions measure the quantity of carbon dioxide (CO₂) emitted from the burning of fossil fuels, and directly from industrial processes such as cement and steel production. Fossil CO₂ includes emissions from coal, oil, gas, flaring, cement, steel, and other industrial processes. Fossil emissions do not include land use change, deforestation, soils, or vegetation.

Зеленият преход в Европа

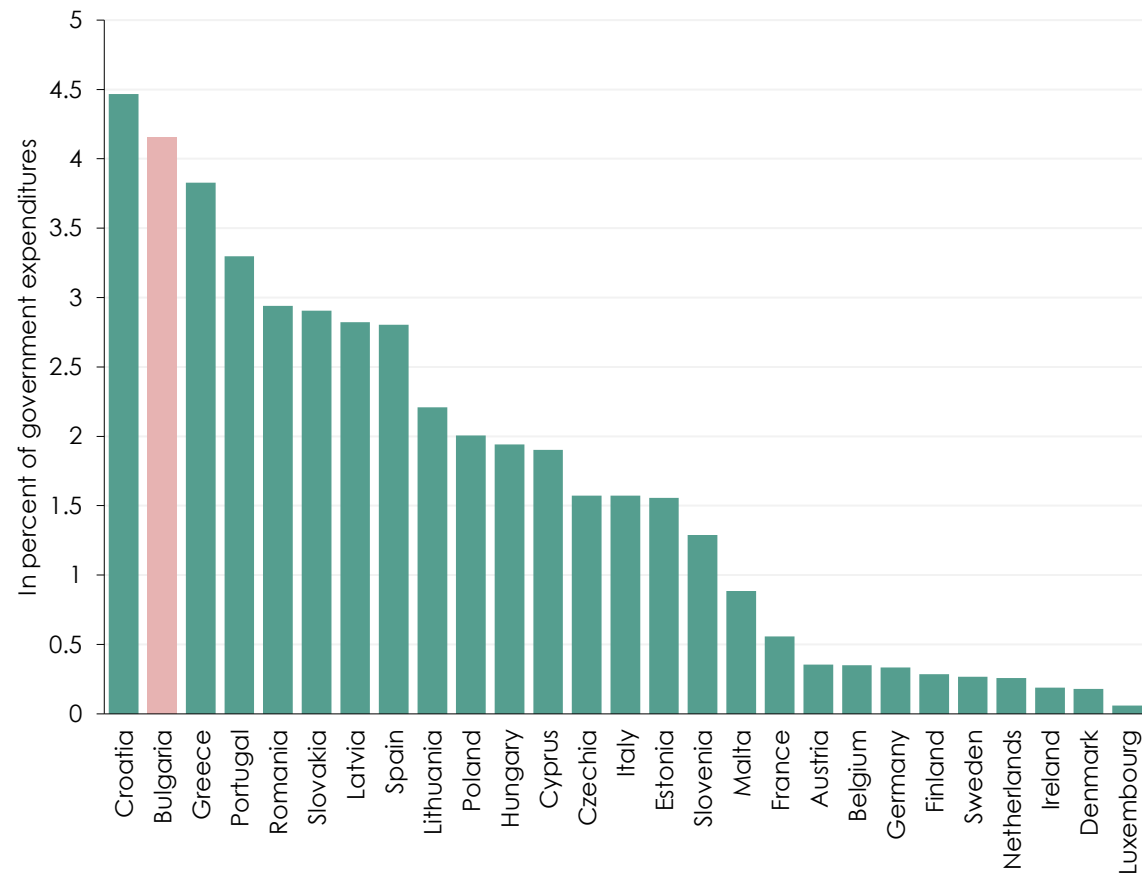
- Но! Съществуват **рискове отделни региони и групи граждани да бъдат засегнати непропорционално и да понесат щети върху стандарта си на живот и работата си.**
- За да бъде **приет**, зеленият преход не трябва **да носи лична цена за индивида или дори риск** от такава. В противен случай ще бъде отхвърлен, какъвто скептицизъм вече виждаме в Европа.
- Нужда от правилните инструменти
  - Досега - регулаторна рамка чрез **обвързващи цели за намаляване на емисиите**
  - Негативно усещане за прекалена държавна намеса рискува политическата му приемственост
- Посредством Механизма за възстановяване и устойчивост беше създаден **сериозен по мащаб общ ресурс за финансиране на зелената трансформация**
  - 750 милиарда евро (почти удвояване на Многогодишната финансова рамка)
  - Но Фондът за справедлив преход - **едва 20 млрд. евро!** – а именно ФСП е нужен, за да се спре негативният прочит на Зелената сделка като източник на забрани, **а не като източник на нови работни места и производство в ЕС**
  - България - ПВУ - 5,8 милиарда евро, 8.5% от БВП, а по кохезионните програми (плюс ФСП) – 10.9 милиарда евро, около 15.3% от БВП

България получава значително количество пари от ПВУ

Фигура 3: ПВУ грантове като % от БВП, 2021

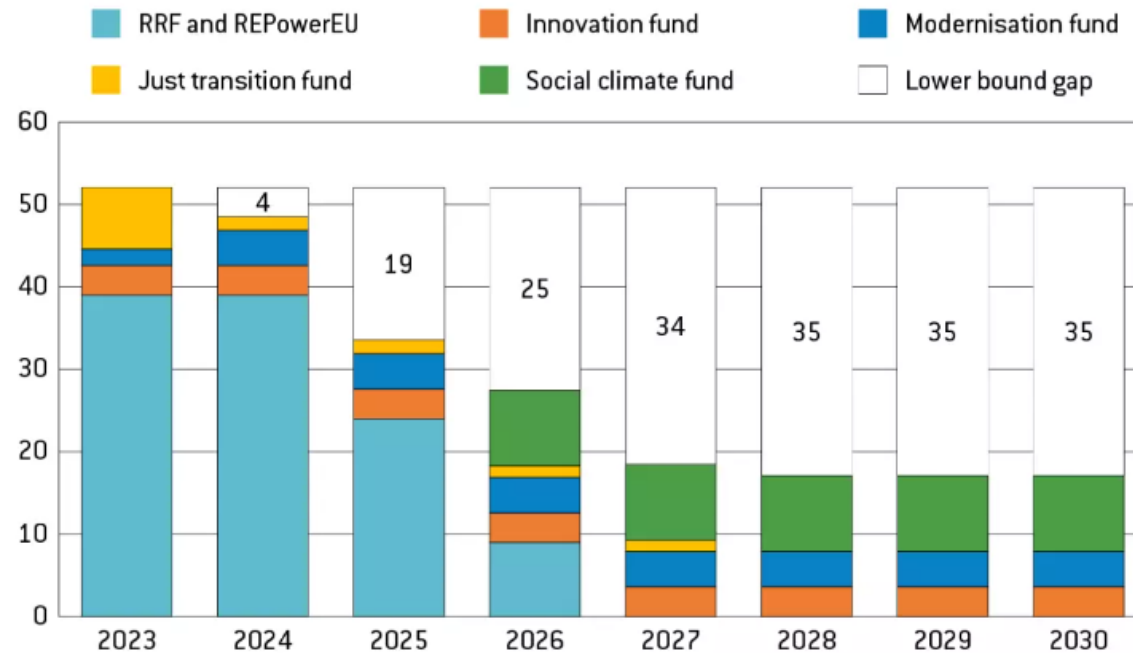
Фигура 4: ПВУ грантове като % от държавни разходи, 2021

Source: ECB, <https://www.ngetracker.org/>, Recovery and Resilience Plans, Grants.

Механизмът за възстановяване и устойчивост – ограничен във времето – ясен и близък край през 2026

Figure 4: EU climate grants: the sharp post-RRF decline (€ billions)

Source: Bruegel based on the European Commission (2020a) and Baccianti (2023). Note: All numbers are in current prices. The split of RRF and REPowerEU funding by year was done using Carrión Álvarez's estimates (2020).

Какво да се прави?

- Механизмът за възстановяване и устойчивост
  - Важен и успешен инструмент за преминаване през COVID 19 кризата, но от 2021 - ключови промени в икономическата политика по света
  - Завръщане **на индустриалната политика**
  - Протекционизъм и субсидии - пряко финансиране за завръщане обратно в Европа на производства, особено на ключови технологии

State aid granted to companies between March 2022 - June 2023

€140.79 billion: 19% of all the aid approved by DG COMP in the period, amounting to €730 billion

Source: Bruegel on DG COMP, *Competition State aid brief*, Issue 1/2024.

Приоритети за следващата Европейска комисия и Европейски Парламент

- Механизмът за възстановяване и устойчивост трябва да бъде **подобрен** в своя дизайн, за да постига именно тези цели:
  - **Засилване на индустриалното производство в Европа на технологиите на бъдещето**
  - **Създаване на хиляди добре платени работни места**
- **Нужда от увеличено и продължено финансиране за Фонда за справедлив преход и на Суверенен фонд на ЕС, след края на ПВУ**
  - Основен приоритет за България в следващия Европейски парламент и за следващата Многогодишна финансова рамка
  - Риск тя да е последната с голям ресурс за кохезия
  - **Да се борим поне за 2 млрд. лева на година от Европейския бюджет за България за зелената трансформация и работни места след 2026 г.**
- Единствено **осигуряването на достатъчно инвестиции и работни места** за производство на **ключовите технологии** на бъдещето в Европа, **включително зелени технологии, ще направи Зеления преход възможен** и добре приет в Европа и ще елиминира рисковете **цената от личния преход да бъде прекалено висока за отделни региони, сектори и групи граждани.**

Благодаря ви!
Атанас Пеканов

atanas.pekanov@wifo.ac.at

https://wifo.ac.at/en/atanas_pekanov